

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-76>

УДК 339.543:339.92(477:4)

МИТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: АДАПТАЦІЯ ДО НОРМ ТА ПРАКТИК ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

THE CUSTOMS SYSTEM OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION: ADAPTATION TO THE NORMS AND PRACTICES OF THE EUROPEAN UNION

Гончаренко Владислав Васильович

доктор економічних наук, професор,
Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0414-8892>

Пожар Артем Анатолійович

кандидат економічних наук, доцент,
Полтавський університет економіки і торгівлі
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8662-9074>

Honcharenko Vladyslav

V. N. Karazin Kharkiv National University

Pozhar Artem

Poltava University of Economics and Trade

У статті досліджено особливості функціонування митної системи України в умовах європейської інтеграції та визначено основні напрями її адаптації до норм і практик Європейського Союзу. Проаналізовано ключові елементи митної системи ЄС, зокрема функціонування митного союзу, застосування Митного кодексу Союзу та використання сучасних цифрових митних технологій. Визначено основні проблеми розвитку митної системи України, серед яких недостатній рівень цифровізації митних процедур, складність митних формальностей та інституційні виклики. Обґрунтовано ключові напрями адаптації митної системи України до європейських стандартів, зокрема гармонізацію митного законодавства, розвиток електронного декларування, впровадження систем управління митними ризиками та інтеграцію до європейських митних інформаційних систем.

Ключові слова: митна система; митна політика; європейська інтеграція; митний союз ЄС; цифровізація митних процедур; міжнародна торгівля.

The article examines the functioning of the customs system of Ukraine in the context of European integration and identifies the main directions of its adaptation to the norms and practices of the European Union. Particular attention is paid to the role of customs administrations in ensuring the efficient functioning of international trade, implementing state economic policy, and maintaining the security and reliability of international supply chains. The institutional and legal foundations of the EU customs system are analyzed, including the functioning of the European Union Customs Union, the application of the Union Customs Code, and the development of modern digital customs technologies. Special attention is given to trade facilitation mechanisms and the use of risk management systems aimed at improving the efficiency of customs control while simultaneously simplifying international trade procedures. The current state of the customs system of Ukraine is examined in the context of economic transformation and the country's strategic course toward integration with the European economic space. The research identifies key challenges affecting the effectiveness of customs administration, including insufficient digitalization of customs procedures, the complexity of certain customs formalities, and institutional constraints in the functioning of customs authorities. Based on the analysis of European practices and international experience, the main directions for the modernization of the Ukrainian customs system are substantiated. These include the harmonization of customs legislation with EU law, the development of electronic customs services, the implementation of risk management systems, and the integration of national customs information platforms into European customs information systems. It

is concluded that further development of the customs system of Ukraine should focus on institutional modernization, expansion of digital customs technologies, and strengthening cooperation with EU customs administrations. The implementation of these measures will contribute to improving the efficiency of customs administration and facilitating international trade.

Keywords: customs system; customs policy; European integration; EU Customs Union; digital customs technologies; international trade.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та поглиблення міжнародної економічної інтеграції митна система відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування зовнішньої торгівлі та реалізації державної економічної політики. Через механізми митного регулювання здійснюється контроль за переміщенням товарів через митний кордон, справляння митних платежів, захист економічних інтересів держави, а також створення сприятливих умов для розвитку міжнародної торгівлі. Ефективність функціонування митної системи значною мірою визначає рівень конкурентоспроможності національної економіки, швидкість переміщення товарів у міжнародних ланцюгах постачання та інвестиційну привабливість країни.

Для України питання модернізації митної системи набуває особливої актуальності в умовах поглиблення інтеграції до європейського економічного простору. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом передбачає поступове наближення національного законодавства та інституційних механізмів до стандартів ЄС [12], зокрема у сфері митного регулювання. У цьому контексті важливого значення набуває адаптація митної системи України до норм та практик Європейського Союзу, що передбачає гармонізацію митного законодавства, розвиток сучасних митних процедур, впровадження цифрових технологій та інтеграцію до європейських митних інформаційних систем.

Разом з тим сучасна митна система України стикається з низкою викликів, серед яких складність окремих митних процедур, недостатній рівень цифровізації митного адміністрування, необхідність підвищення прозорості діяльності митних органів та адаптація до нових умов функціонування міжнародної торгівлі. У цих умовах важливого значення набуває дослідження досвіду Європейського Союзу у сфері митного адміністрування та визначення перспектив адаптації митної системи України до європейських стандартів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика функціонування митних систем, митного регулювання міжнародної тор-

гівлі та реформування митного адміністрування активно досліджується у сучасній економічній літературі. Значна увага приділяється ролі митних органів у забезпеченні ефективного функціонування міжнародної торгівлі, формуванні безпечних і надійних ланцюгів постачання, а також у спрощенні процедур переміщення товарів через кордон.

У працях зарубіжних дослідників значна увага приділяється економічним та інституційним аспектам митного регулювання. Зокрема, В. Ноєкман та М. Костекі досліджують взаємозв'язок торговельної політики та функціонування глобальної торговельної системи, підкреслюючи важливу роль митних інструментів у регулюванні міжнародних торговельних потоків та забезпеченні стабільності світової торгівлі [4]. У дослідженнях міжнародних організацій, зокрема Світового банку, Всесвітньої митної організації та ОЕСР, значна увага приділяється модернізації митного адміністрування, розвитку цифрових митних технологій та впровадженню механізмів спрощення торгівлі (trade facilitation) як важливого чинника підвищення ефективності міжнародної торгівлі [2; 8; 10].

У цих дослідженнях підкреслюється, що сучасні митні адміністрації мають поєднувати функції контролю за переміщенням товарів із завданням забезпечення швидкого та прозорого митного оформлення, що сприяє розвитку глобальних ланцюгів постачання та підвищує конкурентоспроможність національних економік [7; 9].

Вагомий внесок у дослідження проблем розвитку митної системи України зробили українські науковці. Зокрема, у роботах Н. Резнік та Т. Боровик розглядаються питання формування митної політики держави та її вплив на розвиток зовнішньоекономічної діяльності [17]. У дослідженні М. Лісніченко, Д. Плинокоса та О. Галана аналізуються особливості функціонування митної системи України у міжнародному вимірі, зокрема її роль у забезпеченні інтеграції України до світового економічного простору [14].

Питання сучасних форм митного контролю та їх трансформації в умовах розвитку міжнародної торгівлі розглядає О. Артюх, яка

акцентує увагу на необхідності впровадження сучасних технологій митного контролю та цифровізації митних процедур [11]. Водночас у роботах Д. Осіпчука та співавторів митна система розглядається у ширшому контексті забезпечення економічної безпеки держави, де митні органи виступають важливим елементом механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності [16].

Разом з тим, попри наявність значної кількості наукових праць, питання адаптації митної системи України до норм та практик Європейського Союзу, зокрема у контексті цифровізації митних процедур, розвитку систем управління ризиками та інтеграції до європейських митних інформаційних систем, потребують подальшого наукового опрацювання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, присвячених проблемам митного регулювання та реформування митного адміністрування, низка аспектів функціонування митної системи України в умовах європейської інтеграції залишається недостатньо дослідженою. Більшість досліджень зосереджується на аналізі загальних принципів митної політики або окремих інструментів митного регулювання, тоді як питання комплексної адаптації митної системи України до правових та інституційних стандартів Європейського Союзу потребує подальшого наукового опрацювання.

Особливої уваги потребує аналіз практичних механізмів гармонізації митного законодавства України із правом ЄС, впровадження цифрових митних технологій, розвитку систем управління митними ризиками та інтеграції до європейських митних інформаційних систем.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз сучасного стану та ключових напрямів реформування митної системи України у контексті європейської інтеграції, а також визначення основних механізмів її адаптації до норм і практик Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Митна система є важливим інститутом державного регулювання міжнародної торгівлі та одним із ключових механізмів реалізації зовнішньоекономічної політики держави. Через систему митного адміністрування забезпечується контроль за переміщенням товарів через митний кордон, справляння митних платежів, захист економічних інтересів держави та створення умов для розвитку

міжнародної торгівлі. У сучасних умовах глобалізації митні органи виконують не лише фіскальні функції, а й відіграють важливу роль у забезпеченні безпеки міжнародних ланцюгів постачання, спрощенні торговельних процедур та підвищенні ефективності зовнішньоекономічної діяльності [5].

У науковій літературі митна система розглядається як сукупність інституційних, правових та організаційних механізмів, що регулюють переміщення товарів, транспортних засобів і капіталу через державний кордон. Вона включає систему митних органів, нормативно-правову базу, інструменти митного контролю та процедури митного оформлення товарів. Ефективне функціонування митної системи має важливе значення для розвитку міжнародної торгівлі, оскільки забезпечує баланс між необхідністю державного контролю та потребою у спрощенні торговельних процедур [4].

Особливе значення митна система набуває в умовах економічної інтеграції, коли держави прагнуть гармонізувати митні процедури, стандарти контролю та правила переміщення товарів. У цьому контексті важливу роль відіграє досвід Європейського Союзу, де сформовано одну з найбільш розвинених і ефективних митних систем у світі. Митний союз ЄС передбачає функціонування єдиного митного простору, у межах якого застосовується спільна митна політика, уніфіковане митне законодавство та єдині правила митного адміністрування [6].

Ключовим елементом правового регулювання митної діяльності в Європейському Союзі є Митний кодекс Союзу (Union Customs Code), який визначає основні принципи митного контролю, процедури митного оформлення та механізми взаємодії між митними органами держав-членів ЄС. Важливою особливістю європейської митної системи є високий рівень цифровізації митних процедур, використання систем управління ризиками та застосування концепції спрощення торгівлі (trade facilitation), що сприяє скороченню часу митного оформлення та підвищенню прозорості митного адміністрування [5].

Для країн, що прагнуть інтегруватися до європейського економічного простору, адаптація митної системи до норм та практик Європейського Союзу є важливою передумовою розвитку зовнішньої торгівлі та підвищення ефективності митного адміністрування. Гармонізація митного законодавства, впровадження сучасних інформаційних систем та

розвиток інституційної спроможності митних органів створюють передумови для інтеграції національних митних систем до єдиного європейського митного простору.

Митна політика Європейського Союзу є одним із ключових елементів функціонування єдиного внутрішнього ринку та важливим інструментом регулювання міжнародної торгівлі. Вона базується на принципах єдиного митного простору, у межах якого держави-члени застосовують уніфіковане митне законодавство, спільний митний тариф та єдині правила митного контролю. Формування митного союзу Європейського Союзу забезпечило усунення митних бар'єрів у внутрішній торгівлі між державами-членами та створило єдину систему регулювання зовнішньої торгівлі щодо третіх країн [5].

У межах митного союзу Європейського Союзу застосовується уніфіковане митне законодавство, спільний митний тариф та єдині правила митного контролю. Важливою особливістю функціонування митної системи ЄС є поєднання інституційних, правових та технологічних механізмів митного адміністрування. Основні елементи митної системи Європейського Союзу узагальнено в таблиці 1.

Правовою основою функціонування митної системи Європейського Союзу є Митний кодекс Союзу (Union Customs Code – UCC), який був прийнятий Регламентом ЄС №952/2013 і визначає основні правила митного регулювання на території ЄС. Кодекс встановлює єдині процедури митного оформлення товарів, правила митного контролю, порядок застосування митних режимів, а

також принципи взаємодії між митними органами держав-членів. Однією з ключових особливостей UCC є орієнтація на цифровізацію митних процедур, що передбачає використання електронних декларацій, автоматизованих систем обміну інформацією та інтегрованих митних інформаційних платформ [5].

Інституційна структура митного адміністрування в Європейському Союзі ґрунтується на поєднанні наднаціонального та національного рівнів управління. Загальну координацію митної політики здійснює Європейська Комісія, яка формує стратегічні напрями розвитку митного союзу, розробляє нормативні акти та координує діяльність митних адміністрацій держав-членів. Безпосереднє здійснення митного контролю та митного оформлення товарів покладається на національні митні служби, що функціонують у межах спільної правової та інституційної системи ЄС [3].

Важливою складовою сучасної митної політики Європейського Союзу є розвиток систем управління митними ризиками та цифрових митних технологій. У межах ЄС функціонує низка інформаційних систем, спрямованих на підвищення ефективності митного контролю та спрощення міжнародної торгівлі. Зокрема, система New Computerised Transit System (NCTS) забезпечує електронне адміністрування транзитних операцій, а система Import Control System 2 (ICS2) використовується для попереднього аналізу ризиків щодо імпортованих товарів. Використання таких систем дозволяє митним органам більш ефективно здійснювати контроль за переміщенням това-

Таблиця 1

Ключові елементи митної системи Європейського Союзу

Елемент митної системи	Характеристика
Єдиний митний простір	Відсутність митного контролю у внутрішній торгівлі між державами-членами ЄС
Спільний митний тариф	Єдина система митних ставок щодо товарів, що імпортуються з третіх країн
Митний кодекс Союзу (UCC)	Основний нормативно-правовий акт, що регулює митні процедури та митний контроль у ЄС
Управління митними ризиками	Система аналізу ризиків для визначення необхідності митного контролю
Цифрові митні системи	Використання електронних декларацій та інформаційних систем (NCTS, ICS2, AES)
Спрощення торгівлі	Застосування механізмів trade facilitation для прискорення митного оформлення

Джерело: сформовано авторами на основі [3; 5; 6]

рів та водночас скорочувати час митного оформлення [8].

У цілому митна політика Європейського Союзу спрямована на поєднання двох взаємопов'язаних цілей: забезпечення належного рівня контролю за міжнародними торговельними потоками та створення сприятливих умов для розвитку міжнародної торгівлі. Реалізація цих завдань відбувається через гармонізацію митного законодавства, впровадження сучасних цифрових технологій та поглиблення співпраці між митними адміністраціями держав-членів. Досвід Європейського Союзу у сфері митного адміністрування є важливим орієнтиром для держав, які прагнуть адаптувати свої митні системи до міжнародних стандартів та інтегруватися до європейського економічного простору.

Митна система України є важливим елементом державного механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності та одним із ключових інститутів забезпечення економічної безпеки держави. Її функціонування спрямоване на здійснення митного контролю за переміщенням товарів через митний кордон, справляння митних платежів, реалізацію державної митної політики та створення умов для розвитку міжнародної торгівлі. Центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної митної політики, є Державна митна служба України, діяльність якої регулюється Митним кодексом України та низкою інших нормативно-правових актів [15].

В умовах поглиблення інтеграції України до світової економіки [13] значення ефективного функціонування митної системи суттєво зростає. Митні органи відіграють важливу роль у забезпеченні фіскальних надходжень

до державного бюджету, оскільки митні платежі традиційно становлять значну частку доходів державного бюджету. Крім того, митна система забезпечує реалізацію торговельної політики держави, здійснює контроль за дотриманням митного законодавства та сприяє захисту національного ринку від недобросовісної конкуренції [18].

Водночас сучасна митна система України стикається з низкою системних проблем, що ускладнюють її ефективне функціонування. Серед ключових викликів можна виділити недостатній рівень цифровізації митних процедур, складність та тривалість митного оформлення товарів, недосконалість окремих процедур митного контролю, а також наявність корупційних ризиків у сфері митного адміністрування. Такі фактори негативно впливають на ефективність функціонування митної системи та створюють додаткові бар'єри для розвитку міжнародної торгівлі [3]. Ключові проблеми функціонування митної системи України узагальнено в таблиці 2.

Додатковим викликом для функціонування митної системи України є необхідність адаптації до умов воєнного часу та забезпечення стабільності міжнародних торговельних потоків. Повномасштабна військова агресія російської федерації суттєво змінила структуру зовнішньої торгівлі України, що потребує оперативної адаптації митної інфраструктури, розвитку нових логістичних маршрутів та підвищення ефективності митного контролю на західному кордоні країни.

У цих умовах важливим завданням митних органів є забезпечення балансу між необхідністю посилення контролю та створенням сприятливих умов для безперешкодного переміщення товарів через кордон [9].

Таблиця 2

Основні проблеми функціонування митної системи України

Проблема	Прояви	Наслідки для міжнародної торгівлі
Недостатній рівень цифровізації	обмежене використання електронних процедур	збільшення часу митного оформлення
Складність митних процедур	велика кількість документів та процедур	зростання адміністративних витрат бізнесу
Корупційні ризики	непрозорість окремих процедур митного контролю	зниження довіри до митних органів
Інституційна нестабільність	часті реформи митної служби	зниження ефективності управління
Логістичні обмеження в умовах війни	перевантаження західних пунктів пропуску	затримки у переміщенні товарів

Джерело: сформовано авторами на основі [9; 14]

У контексті європейської інтеграції особливого значення набуває гармонізація митного законодавства України із правом Європейського Союзу, а також впровадження сучасних митних технологій та процедур, що відповідають міжнародним стандартам. Реформування митної системи України передбачає підвищення прозорості митного адміністрування, розвиток електронних сервісів, запровадження систем управління ризиками та вдосконалення інституційної структури митних органів. Реалізація цих заходів створює передумови для підвищення ефективності митної системи та її інтеграції до європейського митного простору.

Поглиблення економічної інтеграції України з Європейським Союзом передбачає поступову адаптацію національного законодавства та інституційних механізмів до норм і стандартів ЄС. Одним із важливих напрямів такого процесу є реформування митної системи України відповідно до європейських правил митного адміністрування. Основою цього процесу є Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка передбачає гармонізацію митного законодавства, спрощення митних процедур та розвиток співробітництва у сфері митної політики [1].

Одним із ключових напрямів реформування митної системи України є гармонізація митного законодавства з правом Європейського Союзу. У цьому контексті важливе значення має наближення положень Митного кодексу України до норм Митного кодексу Союзу (Union Customs Code), що регулює основні принципи функціонування митної системи ЄС. Гармонізація законодавства перед-

бачає впровадження сучасних митних процедур, розвиток системи управління митними ризиками, а також удосконалення механізмів митного контролю [5].

Важливим етапом інтеграції України до європейського митного простору стало приєднання до Конвенції про процедуру спільного транзиту та запровадження системи New Computerised Transit System (NCTS). Використання цієї системи дозволяє здійснювати електронне оформлення транзитних операцій, підвищує прозорість митних процедур та сприяє інтеграції України до європейської системи митного транзиту [14].

Окрім гармонізації законодавства, важливим напрямом реформування митної системи України є розвиток цифрових митних технологій та спрощення процедур міжнародної торгівлі. Запровадження механізму «єдиного вікна» при здійсненні митних формальностей, розвиток електронного декларування та автоматизованих систем митного контролю сприяють скороченню часу митного оформлення товарів і підвищенню ефективності взаємодії між митними органами та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності [7].

Узагальнюючи основні напрями реформування митної системи України у контексті європейської інтеграції, можна виділити кілька ключових сфер адаптації, що охоплюють гармонізацію законодавства, розвиток цифрових митних технологій та інтеграцію до європейських митних інформаційних систем.

Основні напрями адаптації митної системи України до стандартів Європейського Союзу наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Основні напрями адаптації митної системи України до стандартів Європейського Союзу

Напрямок адаптації	Основні інструменти	Очікуваний результат
Гармонізація митного законодавства	наближення Митного кодексу України до Union Customs Code	узгодження правових норм із законодавством ЄС
Інтеграція до транзитної системи ЄС	запровадження системи NCTS, участь у Конвенції про спільний транзит	спрощення транзитних процедур та інтеграція до європейської системи транзиту
Цифровізація митних процедур	електронне декларування, система «єдиного вікна»	скорочення часу митного оформлення
Управління митними ризиками	автоматизовані системи аналізу ризиків	підвищення ефективності митного контролю
Інституційна модернізація	реформування митної служби та підвищення прозорості її діяльності	підвищення ефективності митного адміністрування

Джерело: сформовано автором на основі [1; 5; 7]

Подальша інтеграція України до європейського економічного простору передбачає поглиблення реформування митної системи відповідно до стандартів Європейського Союзу. У сучасних умовах митні органи виконують не лише фіскальні функції, а й відіграють важливу роль у забезпеченні безпеки міжнародної торгівлі, розвитку логістичних ланцюгів постачання та спрощенні торговельних процедур. Тому модернізація митної системи України має здійснюватися з урахуванням сучасних тенденцій розвитку міжнародної торгівлі та європейського досвіду митного адміністрування [10].

Одним із ключових напрямів розвитку митної системи України є подальша цифровізація митних процедур. Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє автоматизувати значну частину митних процесів, скоротити час митного оформлення товарів та підвищити прозорість взаємодії між митними органами і суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. У цьому контексті важливе значення має розвиток електронного декларування, удосконалення інформаційних систем митного контролю та інтеграція національних митних інформаційних платформ із відповідними системами Європейського Союзу [3].

Важливим напрямом модернізації митної системи є також розвиток ефективної системи управління митними ризиками. Сучасні митні адміністрації все частіше застосовують ризикорієнтований підхід до здійснення митного контролю, що дозволяє зосередити ресурси митних органів на перевірці операцій із підвищеним рівнем ризику та водночас спростити процедури для сумлінних учасників зовнішньоекономічної діяльності. Запровадження сучасних аналітичних інструментів та автоматизованих систем аналізу ризиків сприяє підвищенню ефективності митного контролю та зменшенню адміністративного навантаження на бізнес [8].

Окремим напрямом розвитку митної системи України є поглиблення співробітництва з митними адміністраціями держав Європейського Союзу. Розвиток інформаційного обміну між митними органами, участь у міжнародних митних програмах та використання спільних інформаційних систем дозволяють підвищити ефективність боротьби з митними правопорушеннями, контрабандою та іншими порушеннями митного законодавства. У цьому контексті важливу роль відіграє участь України у міжнародних митних ініціативах, зокрема у рамках Всесвітньої митної організації та програм співробітництва Європейського Союзу [2].

Таким чином, подальша модернізація митної системи України має бути спрямована на поєднання інституційних реформ, цифровізації митних процедур та поглиблення міжнародного співробітництва. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню ефективності митного адміністрування, спрощенню процедур міжнародної торгівлі та інтеграції України до європейського митного простору.

Висновки. Отже, митна система відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування міжнародної торгівлі, реалізації зовнішньоекономічної політики держави та захисту її економічних інтересів. У сучасних умовах поглиблення міжнародної економічної інтеграції митні органи виконують не лише фіскальні функції, а й виступають важливим інструментом спрощення торговельних процедур, розвитку міжнародних логістичних ланцюгів та забезпечення безпеки міжнародної торгівлі.

Дослідження показало, що митна система Європейського Союзу характеризується високим рівнем інституційної узгодженості, уніфікованим митним законодавством та активним використанням цифрових технологій у сфері митного адміністрування. Функціонування єдиного митного простору, застосування Митного кодексу Союзу, а також використання сучасних інформаційних систем митного контролю забезпечують ефективність митних процедур та сприяють розвитку міжнародної торгівлі.

У свою чергу, митна система України перебуває у процесі трансформації та поступової адаптації до норм і практик Європейського Союзу. Важливими напрямами її реформування є гармонізація митного законодавства з правом ЄС, розвиток цифрових митних технологій, впровадження систем електронного декларування та інтеграція до європейських митних інформаційних систем. Значним кроком у цьому напрямі стало приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту та запровадження системи NCTS.

Подальше вдосконалення митної системи України має бути спрямоване на поглиблення цифровізації митних процедур, розвиток інтегрованих інформаційних систем митного контролю, а також розширення співробітництва з митними адміністраціями держав Європейського Союзу. Це створить передумови для підвищення ефективності митного адміністрування, скорочення часу митного оформлення товарів та інтеграції України до єдиного європейського митного простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Association Agreement between the European Union and Ukraine. Ukraine Government Portal. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu> (дата звернення: 01.03.2026).
2. Customs Modernization Handbook. World Bank. Washington, DC: World Bank, 2005. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/850061468779087644/pdf/31477.pdf> (дата звернення: 01.03.2026).
3. EU Customs Strategy. European Commission. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs/eu-customs-strategy_en (дата звернення: 01.03.2026).
4. Hoekman B., Kostecki M. The Political Economy of the World Trading System. Oxford: Oxford University Press, 2009. 221 p.
5. Regulation (EU) No 952/2013 laying down the Union Customs Code. European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj/eng> (дата звернення: 01.03.2026).
6. The EU Customs Union. European Council. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/the-eu-customs-union/> (дата звернення: 01.03.2026).
7. Trade Facilitation. World Bank. URL: <https://www.worldbank.org/en/programs/trade-facilitation-support-program> (дата звернення: 01.03.2026).
8. Trade Facilitation Indicators: Policies and Performance. OECD. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-trade-facilitation-indicators_fd6f27dc-en.html (дата звернення: 01.03.2026).
9. Trade Policy Review: Ukraine. World Trade Organization. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/tp_r_e/tp567_e.htm (дата звернення: 01.03.2026).
10. World Customs Organization Annual Report. World Customs Organization. URL: <https://www.wcoomd.org/en/about-us/what-is-the-wco/annual-reports.aspx> (дата звернення: 01.03.2026).
11. Артюх О. Митна справа: огляд сучасних форм митного контролю. *Успіхи і досягнення у науці*. 2025. № 9 (19). DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9\(19\)-991-1002](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9(19)-991-1002).
12. Гончаренко В. В. Міжнародні кооперативні принципи і розвиток псевдокредитних спілок в Україні. *Українська кооперація*. 2016. Випуск 4. С. 20–29.
13. Гончаренко В. В., Пантелеймоненко А. О. Основи діяльності кооперативних організацій. Вітчизняний та зарубіжний досвід: навчальний посібник. Полтава : ПУЕТ, 2012. 59 с.
14. Лісниченко М., Плинокос Д., Галан О. Митна справа в Україні у міжнародному вимірі. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 7 (21). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-7\(21\)-263-277](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-7(21)-263-277).
15. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 01.03.2026).
16. Осіпчук Д. С., Підгорний О. Ю., Підгорний Я. Ю., Зборовський М. О., & Ковалок, Р. І. Митна безпека в системі забезпечення економічної безпеки держави. *Економіка, управління та адміністрування*. 2025. №4(110). С. 12–17. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-4\(110\)-12-17](https://doi.org/10.26642/ema-2024-4(110)-12-17).
17. Резнік Н., Боровик Т. Митна справа та митна політика держави. *Молодий вчений*. 2022. №9 (109). DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-34>.
18. Річний звіт про діяльність Державної митної служби України. Державна митна служба України. URL: <http://customs.gov.ua/plani-ta-zviti-roboti> (дата звернення: 01.03.2026).

REFERENCES:

1. Association Agreement between the European Union and Ukraine (2014). Ukraine Government Portal. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/en/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu>. (accessed 01 March 2026).
2. World Bank (2005). Customs Modernization Handbook. Washington, DC: World Bank. Available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/850061468779087644/pdf/31477.pdf>. (accessed 01 March 2026).
3. European Commission (2020). EU Customs Strategy. Available at: https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs/eu-customs-strategy_en. (accessed 01 March 2026).
4. Hoekman B., Kostecki M. (2009). The Political Economy of the World Trading System. Oxford: Oxford University Press. 221 p.
5. European Union (2013). Regulation (EU) No 952/2013 laying down the Union Customs Code. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj/eng>. (accessed 01 March 2026).
6. European Council (2023). The EU Customs Union. Available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/the-eu-customs-union/>. (accessed 01 March 2026).
7. World Bank (2023). Trade Facilitation. Available at: <https://www.worldbank.org/en/programs/trade-facilitation-support-program>. (accessed 01 March 2026).

8. OECD (2023). Trade Facilitation Indicators: Policies and Performance. Available at: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-trade-facilitation-indicators_fd6f27dc-en.html. (accessed 01 March 2026).
9. World Trade Organization (2024). Trade Policy Review: Ukraine. Geneva: WTO. Available at: https://www.wto.org/english/tratop_e/tp_r_e/tp567_e.htm (accessed 01 March 2026).
10. World Customs Organization (2024). World Customs Organization Annual Report. Available at: <https://www.wcoomd.org/en/about-us/what-is-the-wco/annual-reports.aspx>. (accessed 01 March 2026).
11. Artiukh O. (2025). Mytna sprava: ohliad suchasnykh form mytnoho kontroliu [Customs affairs: review of modern forms of customs control]. *Uspikhy i dosiahnennia u nauksi*, no. 9 (19). DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9\(19\)-991-1002](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9(19)-991-1002).
12. Honcharenko V.V. (2016). Mizhnarodni kooperatyvni pryntsypy i rozvytok psevdokredytnykh spilok v Ukraini [International cooperative principles and development of pseudo-credit unions in Ukraine]. *Ukrainska kooperatsiia*, issue 4, pp. 20–29.
13. Honcharenko V.V., Panteleimonenko A.O. (2012). *Osnovy diialnosti kooperatyvnykh orhanizatsii. Vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid* [Fundamentals of cooperative organizations activity. Domestic and foreign experience]. Poltava: PUET. 59 p.
14. Lisnichenko M., Plynokos D., Halan O. (2023). Mytna sprava v Ukraini u mizhnarodnomu vymiri [Customs affairs in Ukraine in the international dimension]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii*, no. 7 (21). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-7\(21\)-263-277](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-7(21)-263-277).
15. Verkhovna Rada Ukrainy (2012). *Mytnyi kodeks Ukrainy vid 13.03.2012 № 4495-VI* [Customs Code of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>. (accessed 01 March 2026).
16. Osipchuk D.S., Pidhornyi O.Yu., Pidhornyi Ya.Yu., Zborovskiy M.O., Kovalok R.I. (2025). Mytna bezpeka v systemi zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky derzhavy [Customs security in the system of ensuring economic security of the state]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, no. 4 (110), pp. 12–17. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-4\(110\)-12-17](https://doi.org/10.26642/ema-2024-4(110)-12-17).
17. Reznik N., Borovyk T. (2022). Mytna sprava ta mytna polityka derzhavy [Customs affairs and customs policy of the state]. *Molodyi vchenyi*, no. 9 (109). DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-34>.
18. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy (2024). *Richnyi zvit pro diialnist Derzhavnoi mytnoi sluzhby Ukrainy* [Annual report on the activities of the State Customs Service of Ukraine]. Available at: <http://customs.gov.ua/plani-ta-zviti-roboti>. (accessed 01 March 2026).

Дата надходження статті: 08.03.2026

Дата прийняття статті: 26.03.2026

Дата публікації статті: 31.03.2026